

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

Tájékoztató a veszélyhelyzet idején alkalmazandó védelmi intézkedések második üteméről

2020. november 11.

I. Bevezetés

A Kormány *a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 478/2020. (XI. 3.) Korm. rendeletével* akként döntött, hogy az élet- és vagyónbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó SARS-CoV-2 koronavírus világjárvány következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében Magyarország egész területére veszélyhelyzetet hirdet ki 2020. november 4-ével, amelyet az Országgyűlés *a koronavírus-világjárvány második hulláma elleni védekezésről szóló 2020. évi CIX. törvénnyel* megerősített.

Ezzel párhuzamosan *a veszélyhelyzet idején alkalmazandó védelmi intézkedések második üteméről szóló 484/2020. (XI. 10.) Korm. rendelettel* (a továbbiakban: Rendelet) a Kormány meghatározta az irányadó részletszabályokat is. A korábbi előírások gerincét képező rendeletek a kulturális szféra tekintetében immáron irrelevánsak: míg *a járványügyi készültségi időszak védelmi intézkedéseiről szóló 431/2020. (IX. 18.) Korm. rendelet* 2020. november 11-én hatályát veszítette, addig *a veszélyhelyzet idején alkalmazandó további védelmi intézkedésekről szóló 479/2020. (XI. 3.) Korm. rendelet* nem tartalmaz kulturális vonatkozású szabályt.

Az Alkotmánybíróság 60/1992. (XI. 17.) AB határozata alapján a jogalkotásról szóló törvény garanciális szabályainak mellőzésével hozott minisztériumi és egyéb központi állami szervektől származó, jogi iránymutatást tartalmazó leiratok, körlevelek, útmutatók, iránymutatások, állásfoglalások és egyéb informális jogértelmezések kiadása és az ezekkel való irányítás gyakorlata alkotmányellenes. Ennek megfelelően jelen dokumentum **kizárólag tájékoztató jellegű**, arra bíróság vagy más hatóság előtt bizonyítékként hivatkozni nem lehet. Nem helyettesíti a vonatkozó jogszabályok alapos áttanulmányozását az intézmények részéről.

II. Jogértelmezési állásfoglalás

1. A száj és az orr kötelező eltakarása

A Rendelet 1. § (1) bekezdés *e)* pontja értelmében a hatodik életévét be nem töltött kiskorú kivételével a közlekváltár és a nyilvános magánlevéltár külső személyek számára látogatható területén mindenki köteles orvosi maszkot, munkavédelmi maszkot, illetve textil vagy más anyagból készült maszkot (a továbbiakban együtt: maszk) olyan módon viselni, hogy az az orrot és a szájat folyamatosan elfedje.

E körben fontos rögzíteni, hogy egyrészt a kulturális szférában – összhangban a Rendelet 12. § (1) bekezdésével – kizárólag a levéltárak látogathatóak; másrészt csak a látogatók által használt – az ún. közönségforgalmi – terekben kötelező a maszkviselés, a munkavégzési területen nem. A szabályozás tehát területre koncentrált, és nem a személy foglalkoztatotti vagy látogatói minőségéhez igazodik.

A kötelező maszkviselés speciális esetét a Rendelet 1. § (1) bekezdésének *b)* pontja rögzíti, amennyiben a 10 000 főnél nagyobb lakónépességű település belterületén a települési önkormányzat által kijelölt közterületen, illetve nyilvános helyen – kivéve a sporttevékenység során, valamint a parkokban, illetve zöldterületeken – is kötelező a maszk viselése. E körben a települési önkormányzat

polgármestere, a fővárosi önkormányzat által közvetlenül igazgatott terület esetében a főpolgármester, egyéb fővárosi terület esetében a kerületi polgármester önkormányzati rendeletben határozza meg a 10 000 főnél nagyobb lakónépességű település belterületén azon közterületeket, illetve nyilvános helyeket, ahol e rendeletben meghatározott módon kötelező maszkot viselni.

2. A kijárási tilalom és a közterületi magatartási szabályok

A Rendelet 3. §-a alapján este 8 óra és reggel 5 óra között mindenki köteles a lakóhelyén, a tartózkodási helyén vagy a szálláshelyén tartózkodni., amely szabály alól csak az alábbi kivételek adnak felmentést:

- a) munkavégzés, valamint
- b) a munkavégzés helyére történő közlekedés és a munkavégzés helyéről a lakóhelyre, a tartózkodási helyre, illetve a szálláshelyre történő közlekedés.

A kijárási tilalom alóli fenti kivételeket viszont okirattal szükséges igazolni, amely okirat tartalmi követelményeit a közbiztonságért felelős miniszter a Kormány hivatalos honlapján közzéteszi (<https://kormany.hu/hirek/kijarasi-tilalomrol-szolo-igazolas>).

Ezen felül egyaránt tilos a közterületen, illetve a nyilvános helyeken a csoportosulás, illetve a gyülekezés. A Rendelet 24. § c) pontja értelmében nyilvános hely a közterületnek nem tekinthető, mindenki számára nyitva álló hely.

3. A rendezvényekre vonatkozó védelmi intézkedések

A Rendelet 5. §-a általános rendezvénytilalmat deklarál, amikor kimondja, hogy – a kivételektől eltekintve – tilos rendezvényt, valamint gyűlést szervezni, illetve tartani, továbbá a rendezvény helyszínén a rendezvény helyszínétől függetlenül tilos tartózkodni. Gyűlés helyszínén tartózkodni egyaránt tilos.

A jogalkotó a generális tiltás mellett – ugyan nem taxatív, de – felsorolta, hogy különösen mik minősülnek rendezvénynek. Ami a kulturális szféra szempontjából releváns:

- a) a rendszeresen vagy meghatározott alkalomból, illetve időpontban tartott, nyilvános, valamint nem nyilvános, válogatott lemezbemutató vagy élő előadás útján nyújtott zeneszolgáltatást főszolgáltatásként nyújtó esemény, továbbá
- b) a kulturális esemény.

Míg előbbi a zenés, táncos rendezvény definíciója, addig a kulturális esemény fogalmát a Rendelet 24. § a) pontja határozza meg: a személyes művészi teljesítményt igénylő vagy kulturális szolgáltatást nyújtó, közönség jelenlétében zajló nyilvános rendezvény.

Ezen túl azt is rögzíti a jogalkotó, hogy az online módon közvetített kulturális esemény vagy élő előadás útján nyújtott zeneszolgáltatás nem minősül rendezvénynek – feltéve, ha a kulturális esemény vagy az élő előadás útján nyújtott zeneszolgáltatás helyszínén kizárólag a fellépők és a lebonyolításhoz elengedhetetlenül szükséges technikai személyzet tartózkodnak. Ezen felüli létszámlimit azonban nincsen: a rendezvény szervezőjének mérlegelése és döntése az irányadó.

A rendelkezések akként alkalmazandóak tehát, hogy a közönséggel, nézőkkel egy térben megvalósuló, nyilvános rendezvények tiltottak, ám az online vagy egyéb közvetítésekkel megvalósuló események engedélyezettek – a tavaszi korlátozások mintájára.

4. A kulturális intézményekre, létesítményekre vonatkozó védelmi intézkedések

A Rendelet 12. § (1) bekezdése értelmében tilos

- a) az előadó-művészet valamennyi ágának fellépése céljából megtartott eseménynek, függetlenül annak nyilvánosságától (így különösen színház, tánc-, zeneművészet, cirkusz),
- b) a mozinak,
- c) a muzeális intézménynek,
- d) a nyilvános könyvtári ellátást biztosító intézménynek,
- e) a kép- és hangarchívumnak,
- f) a közművelődési intézménynek,
- g) a közösségi színtérnek és
- h) az integrált kulturális intézménynek

a látogatása és e helyszíneken – az ott foglalkoztatottak kivételével – a tartózkodás. E védelmi intézkedés betartatásáról a helyszínek üzemeltetője, illetve vezetője köteles gondoskodni.

A rendelkezés kapcsán fontos rögzíteni, hogy – ellentétben a levéltárak látogatásával összefüggő előírásokkal – itt a szabályozás nem területre koncentrál, hanem a személy foglalkoztatotti vagy látogatói minőségéhez igazodik. Az intézményt nem munkavégzés céljából látogató nem léphet be – ám ettől még egyes szolgáltatások intézményen kívüli, avagy online nyújtása lehetséges és szorgalmazandó.

Foglalkoztatott alatt az a személy értendő, akivel – avagy akinek az intézményben való foglalkoztatása érdekében egy jogi személlyel – a kulturális intézmény munkavégzésre irányuló jogviszonyt létesít, azaz munka-, megbízási vagy vállalkozási, esetleg önkéntes szerződést köt. Itt a foglalkoztatás tehát az intézmény alapfeladatához vagy működtetéséhez kapcsolódik. Ez pedig azt is jelenti, hogy a kiegészítő, adminisztratív és a szakmai munkának a nyilvánosság kizárásával történő ellátása nincs korlátozva.

Természetesen, ahogy a jogszabályi előírásokon felüli további, egyedi védelmi intézkedések (pl. maszkviselés a kulturális intézmény helyiségeiben a foglalkoztatottak esetében), úgy a foglalkoztatottak személyes jelenlétének előírása is az intézményvezető felelősségi körébe tartozik – ám továbbra is alapelv a munkahelyek védelme, és így a folyamatos munka érvényesítése. A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény alapján a munkáltató kötelezettsége az egészséges és biztonságos munkafeltételek megteremtése, így amennyiben a munkáltató úgy ítéli meg, hogy a fertőzöttség mértéke fokozott, mérlegelési jogkörében eljárva kezdeményezheti az otthoni, avagy a távmunkára való átállást – ez azonban mindig esetről esetre vizsgálandó. Így például az énekkari próbák, avagy a helyiségek létszámának maximalizálása tekintetében egyaránt a munkáltató a kompetens.

Áttekintve a kulturális szcénát, számos olyan intézmény akad, amely a kulturális közfeladatok ellátása mellett más szolgáltatást is nyújt. E körben meg kell különböztetni azokat a funkciókat, amelyekre a Rendelet értelmében speciális előírások vonatkoznak, valamint azokat, amelyekre nem.

E körben is kiemelendők a köznevelési, oktatási feladatok (pl. alapfokú művészeti iskola), amelyek tekintetében nincs jogszabályi tiltás – ebből kifolyólag pedig ezen funkció ellátása továbbra is engedélyezett. Ez azt is jelenti, hogy – a példánál maradva – az intézmény a kulturális funkció felfüggesztése mellett a közoktatási feladatait továbbra is ellátja: így az alapfokú művészeti iskola helyiségeibe való bejutás a Rendelet 17-19. §-ai szerint lehetséges. Más a helyzet ugyanakkor például a sportszolgáltatásokkal, ugyanis a Rendelet 12. § (4) bekezdése értelmében a versenyszerűen sportolók számára edzésen vagy sportrendezvényen való részvétel céljából kizárólag a jégpályák, az uszodák, az edző- és fitnesztermek látogathatóak – így a kulturális intézményekben ezek nem tarthatók. Természetesen a kulturális intézmény vezetője a köznevelési feladatai tekintetében – az emberi erőforrások miniszterének a járványhelyzettel kapcsolatos tanügyi döntéseit szem előtt tartva (https://www.oktatas.hu/kozneveles/aktualis_tanev_esemenyei/covid19/EMMI_tanugyi_dontesek) – egyaránt dönthet a szigorításról, ha úgy ítéli meg, hogy nem tudja biztosítani a megfelelő egészségügyi, biztonsági és szakmai feltételeket. Hasonló a helyzet a levéltári feladatokat ellátó és egyben egyéb kulturális tevékenységet is folytató intézményeknél: kizárólag a levéltári szolgáltatások tekintetében látogatható az intézmény (ez biztosítható, megerősíthető akár a helyiség megfelelő leválasztásával). Ugyanez a megoldás alkalmazandó az iskolai könyvtárak esetében, amennyiben nyilvános könyvtári ellátást is biztosítanak: az iskolai szolgáltatások tovább folynak, míg a nyilvános könyvtári ellátás szünetel. Itt szükséges kiemelni azonban, hogy a múzeumokban a kutatószolgálat – ellentétben a levéltárakkal – szünetel.

5. Speciális helyzet

A Rendelet két oldalról ír elő szabályokat a kulturális szférára: egyrészt a rendezvények, másrészt az intézmények látogatásának tiltása felől. A két megközelítés összekapcsolódik a kulturális intézményekben megvalósítani szándékozott online kulturális események (pl. színházi előadás, felolvasó est, könyvbemutató, tárlatvezetés stb.) során. Ebben az esetben mind a rendezvényekre, mind pedig az intézménylátogatásra vonatkozó szabályoknak egyszerre kell érvényt szerezni. Ebből kifolyólag nem elegendő, hogy az online módon közvetített kulturális esemény vagy élő előadás útján nyújtott zeneszolgáltatás helyszínén kizárólag a fellépők és a lebonyolításhoz elengedhetetlenül szükséges technikai személyzet tartózkodjon, hanem az is szükséges, hogy valamennyi személy foglalkoztatási jogviszonyban álljon a kulturális intézménnyel (ami lehet akár egyszeri megbízás is).

6. Az üzletekre vonatkozó védelmi intézkedések

A Rendelet 9. §-a értelmében az üzletekben – az ott foglalkoztatottak kivételével – este 7 óra és reggel 5 óra közötti tilos tartózkodni. Ez sajátos helyzetet teremt a kulturális szférában, mivel számos kulturális intézményben működik például ajándék-, könyves- és hanglezmezbolt, valamint egyéb üzlet – ezek nyitva tartása és látogathatósága a következők szerint alakul. A Rendelet 12. §-a egyértelműen rögzíti a szóban forgó kulturális intézmények látogatásának tilalmát – ez tehát a főszabály. A korábbiakban már kifejtésre kerültek azok a kivételek, amikor mégis engedélyezett az intézménybe való belépés. Az ott leírtak alapján a kulturális intézményben működő üzletek abban az esetben nyithatnak ki, ha az üzletvezetést ellátó személyek az intézmény foglalkoztatásában állnak (ami közvetve feltételezi, hogy az üzlet üzemeltetését a kulturális intézmény látja el, vagyis ilyen – döntően kereskedelmi – tevékenységet is folytat). Ám külsős személyek ebben az esetben sem látogathatják a szóban forgó üzleteket, hiszen nincsenek foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban magával az intézménnyel.

7. A vendéglátó üzletekre vonatkozó védelmi intézkedések

A Rendelet 8. §-a egyértelmű zárást rögzít a vendéglátó üzletek esetében, hiszen az ott foglalkoztatottakon kívül az üzletben tartózkodás tilos. Ez alól a kulturális szféra számára releváns kivétel a munkahelyi étterem, illetve büfé.

E rendelkezés azt jelenti, hogy a kulturális intézményekben működő, kizárólag az ott foglalkoztatottak kiszolgálását célzó éttermek és büfék tovább működhetnek.

8. A szervezői és üzemeltetői felelősség

A Rendelet 2. §-a és 13. §-a értelmében az üzemeltető köteles gondoskodni arról, hogy a helyiségben tartózkodók a maszkot a jogszabályban meghatározott módon viseljék. Ennek érdekében pedig a szolgáltatás, illetve az üzemeltetett intézmény működésére, igénybevételre vonatkozó szabályozásban az igénybevétel rendjének megsértése esetén egyebekben alkalmazható intézkedéseket, szankciókat alkalmazhatja.

Továbbá azt a személyt, aki a maszkot az üzemeltető felszólítására sem viseli a meghatározott módon, az üzemeltető köteles a látogatásból kizárni, és gondoskodni arról, hogy e személy a helyiséget, illetve a területet elhagyja.

A rendezvények tekintetében pedig a védelmi intézkedések betartatásáról a rendezvény szervezője, illetve a rendezvény helyszínéül szolgáló intézmény vagy helyiség üzemeltetője köteles gondoskodni.

9. Jogkövetkezmények

A Rendelet 22. § rendelkezik az üzemeltető és a szervező felelősségének megszegése esetén alkalmazandó jogkövetkezményről mint szabálysértésről. Ennek értelmében, ha a hatóság a kötelezettség megszegéséről szerez tudomást, az

- a) 100 000 forinttól 1 000 000 forintig terjedő bírságot szabhat ki, vagy
- b) az üzletet, illetve a helyiséget legalább egy napra, legfeljebb egy év időtartamra ideiglenesen bezáráthatja.

A fenti szankció azonban nem alkalmazható akkor, ha a szervező, az üzemeltető, illetve a szervező vagy az üzemeltető alkalmazottja a szükséges intézkedéseket megtette a jogellenes helyzet felszámolása érdekében, így különösen, ha

- a) a jogsértő személyt felszólította távozásra, és
- b) azt követően, hogy a jogsértő személy a távozásra történő felszólításnak nem tett eleget, a rendőrséget értesítette.